

holde den fulde Kjøbesum; men heri indeholdes ikke en Løsning af den stillede Opgave.

Men hertil kommer, at det ubetingede Paabud af, at Gieren under et anseeligt Straffean svar skal sælge inden Aar og Dag, ofte vil kunne blive ubelæggende for ham. Udkaftet indeholder vel den hensigtsmæssige Bestemmelse, (§ 5) at der, naar der i Godset indstaar Midler, der enten tilhøre Staten eller bestyres under dens Tilsyn, ikke paa Grund af Salg skal kunne affræves Gieren andet eller større Afdrag end det, der er fornødent til Opnaaelsen af den for Umyndiges Midler befalede Sikkerhed. Men private Panthavere ere ikke bundne ved denne Forskrift. Hvorledes skal Godseieren da forholde sig ligeoverfor disse, der ikke ere pligtige til at taale Afstykning af deres Pant? Skal ogsaa her Godseieren være undergivet Straffean svar, naar han ikke har kunnet opnaa nogen Overenskomst med Pant haverne, og som Følge deraf Salg bliver umuligt? Med andre Ord, en Ewangslov i disse Forhold er vistnok en Umulighed, naar det ikke er lykkedes samtidigt at opstille retfærdige Regler for Pante forholdenes Ordning (jfr. Bøngs Forslag angaaende Fæsteforholdets Løsning i Forhandlingerne om Landboreformer Pag. 114 og Landbokommissionens Betænkning over samme, Pag. 94 ff. og det Landstinget ifjor forelagte Lovudkast §§ 19 og 20). En ganske lignende Betragtning gjør sig gjældende med Hensyn til „de billige Vilkaar“, hvorunder Fæstefamilien fremtidig skal besidde Selveiergaarden. Fastsættes disse ikke af Loven, hvorledes skal det saa afgjøres, om de af Godseieren for Salget fastsatte Vilkaar ere billige og antagelige (jvf. Fd. af 9de Februar 1820 om Fæstetrotternes Forpligtigelse til at bortfæste paa billige Vilkaar § 5, med Fd. af 25de Marts 1791 om dette Forhold), eller skal Godseieren ubetinget være Straffean svar undergivet, om han kjenner Vilkaarene nok saa billige, men der dog ikke findes nogen Kjøber? Maa ikke i Mangel af bestemte Forskrifter for Salgvilkaarene Forpligtelsen være opfyldt, naar Gaarden forgjæves har været udbudt til Auktion?

Vi beklage saaledes i det foreliggende Ud kast ikke at kunne se et brugbart Grundlag for

Fæsteforholdets endelige Afløsning. Vi anerkjende det Tiltalende, det kan have, at ville henstille til Godseierens Valg om de ville løse den Opgave, som Almenvellet kræver, under Lovens almindelige Ewangs, eller frivillig laa ind paa en Bet, der er forbunden med særegne Fordele; men ligesom Forskrifterne i sidste Retning dog i ethvert Fald maatte være af den Natur, at der var Sandsynlighed for, at Gaardene da nu og dermed vilde blive bevarede i de gamle Slægter, saaledes gaar det efter vor Formening umulig an at stille Sagen saaledes paa det Uffre, at der, naar hin Forventning om Frivillighed glippede, slet ikke var nogen Sikkerhed for, at Formaalet vilde blive naaet ad anden Bet. Den Meningsforskjel, der er imellem Forslagsstilleren og os, er imidlertid saa væsentlig, at vi selv om vi alle maatte anse det for nødvendigt at gribe ind med en Ewangslov, ikke have kunnet finde det rigtigt at forsøge paa at stille Ewandringsforslag, og dette saa meget mindre, som vi alle dele den Anskuelse, der ifjor blev udtalt af Landstinget, at Forslag til en Ordning af disse Forhold i ethvert Fald bør udgaa fra Regeringen.

Vi tro dog endnu at burde tilføie, at vi anse det som meget ønskeligt, om det snart maatte kunne lykkes at tilveiebringe en endeligt Afslutning af Fæstefagen, og at det under de Forhandlinger, hvorfor dette Spørgsmaal har været Gjenstand i Udvalget, har staaet for os, som om den Tanke, der ifjor anbefalede i Landstingets Betænkning som den efter hele Forholdets tidligere Udvikling rigtige og naturlige, den nemlig at arbejde frem til det endelige Maal — ikke gennem Salg frembragte ved Ewangs —, men ved Paabud af Salgsplaner, der kunde lægges til Grund for frivillige Salg, vel fortjente at komme under alvorlig Prøvelse — en Anskuelse, som ogsaa Dreiholt dele. — Der er endog i denne Retning blevet stillet et Forslag i Udvalget, der væsentlig gik ud paa, at saadanne Salgsplaner med Fastsættelse af et Maximum for de Priser, hvortil Gieren var villig at sælge de enkelte Gaarde til Fæstefamilierne, skulde approberes af Indenrigsmini-